

LUMS – Likovnom umjetnošću mijenjamo svijet
Smotra likovnih radova djece rane i predškolske dobi, osnovnoškolaca, srednjoškolaca i studentske populacije, te stručna predavanja namijenjena odgojiteljima, učiteljima, likovnim pedagozima i profesorima likovne umjetnosti

Organizator

ŠKOLA ZA PRIMIJENJENU UMJETNOST U RIJECI
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA

Sjedište i adresa Županijskoga povjerenstva

Škola za primijenjenu umjetnost u Rijeci
Šetalište XIII. divizije 75
51 000 Rijeka

Koordinator Županijskoga povjerenstva

Daria Pilepić Struja, mag.povijesti umjetnosti
Kontakti: 097 626 9483 telefon: 051/431 545, telefaks: 051/400-273
E-mail: lums.spur@gmail.com

LUMS - Vremenik

- **25. travnja 2023.:** objava natječaja
- **5. listopada 2023.:** prijave i sažeci stručnih predavanja šalju se na adresu: lums.spur@gmail.com
Prijaviti se mogu: odgojitelji, učitelji/učiteljice, likovni pedagozi, profesori stručnih likovnih predmeta, povjesničari likovne umjetnosti s tematskim stručnim predavanjem ili prezentacijom procesa istraživanja i realizacije obrađene likovne teme s djecom i mladeži.
- **18. listopada 2023.:** izložba likovnih radova na školskoj razini (osnovne škole, srednje škole).
- **19. listopad 2023.:** dogovor o stručnim predavanjima i prezentaciji likovnih radova, osmišljavanje koncepcije izložbe.
- **24. listopad 2023.:** rok za slanje likovnih radova za Smotru
Odabrane likovne radove s odgovarajućim legendama treba zalijepiti na Hamer papir (100x50 cm).
- **24. listopada 2023.:** rok za slanje **Eseja i PowerPoint prezentacija učenika srednjih škola** (trogodišnjih i gimnazija) e-poštom na adresu: lums.spur@gmail.com

- **25. listopada 2023.:** rok za slanje prijave za sudjelovanje djece i mladeži u likovnim radionicama po dobnim skupinama na adresu: lums.spur@gmail.com
- **28. listopada 2023.:** održavanje likovnih radionicama za sve dobne skupine odvijat će se u Školi za primijenjenu umjetnost u Rijeci od 9:30 do 12:30, osim za predškolski odgoj njima radionice traju od 10:00 do 12:00.
 - **28. listopada 2023.:** procjena i odabir likovnih uradaka za izložbu po kategorijama i procjena dječjih likovnih uradaka po radionicama od 10,30 do 14.00 sati.
 - **listopad - studeni 2023.:** izrada idejnoga rješenja kataloga, pohvalnica i zahvalnica, tiskanje kataloga, pohvalnica i zahvalnica i uručenje poštanskom uslugom, objava linka za pristup sadržajima.
 - **9. studenog 2023.** - stručna predavanja i prezentacije postignuća u radu s djecom i mladeži na ovogodišnju temu LUMS-a, **od 12:00 do 18:00 u Dječjoj kući** (moguća promjena termina)
 - **14. studenog 2023. svečano zatvaranje Smotre u Galeriji Juraj Klović u 18:00 sati, dodjela pohvalnica učenicima, zahvalnice mentorima i zahvalnice svim sudionicima koji su doprinijeli ovogodišnjoj smotri** (moguća promjena termina).

Smotra „LUMS 2023.“ - likovnom umjetnošću mijenjamo svijet bit će vidljiva na www.spur.hr od 20 studenog.

OPĆE ODREDBE

Ciljevi

Temeljni cilj SMOTRE uvid je u razvoj stvaralačkog i kritičkog odnosa djece i mladeži prema osnovama zavičaje baštine, razumijevanje te reinterpretaciju iste likovnim područjima pomoću likovnog jezika.

Temeljni cilj stručnih predavanja pri smotri očuvanje je zavičajne baštine i ukazivanje na posebnost kulturne baštine vezane uz očuvanje i promoviranje tradicijskog i umjetničkog obrta te razvijanje stvaralačkoga i kritičkoga odnosa djece i mladeži prema istom likovnim područjima pomoću likovnoga jezika

- praćenje i vrednovanje učeničkih znanja, vještina i kreativnih sposobnosti
- poticanje likovne kreativnosti u području likovne umjetnosti
- primjereno vrednovanje likovnoga izražavanja tradicionalnim i suvremenim tehnikama
- za odgajatelje, učitelje i nastavnike smotra je koristan pregled stvaralaštva uz razvijanje osjetljivosti za procjenu vlastitih i tuđih dometa

i postignuća u likovnome izričaju, stjecanje novih saznanja i usavršavanje u struci.

Tema/poticaaj: TRADICIJSKI I UMJETNIČKI OBRTI

Autohtonost starih zanata temelj su za budućnost – tema/poticaaj za djecu rane i predškolske dobi i osnovnoškolce

Redizajn tradicijskih i umjetničkih obrta (funktionalnost, kreativnost, upornost, vještina, estetika) – tema /poticaaj za srednjoškolce i studentsku populaciju

S vremenom se mijenjaju ljudske navike, stvari koje svakodnevno koristimo, poslovi koje radimo, ali i usluge koje koristimo. Mladi su danas sve više izloženi digitalnim alatima i virtualnoj komunikaciji, a sve su lošiji u motorici i finoj motorici te im nedostaju praktične vještine koje zbog smanjenja sati odgojnih predmeta poput likovne i tehničke kulture nemaju ni priliku usvojiti.

Mnogi učenici već od djetinjstva pokazuju sklonost umjetnosti i kulturi, ali njihov talent zbog sustava ostaje neprepoznat te se krivo upućuju u škole koje ne odgovaraju njihovim talentima i afinitetima.

Tradicijski i umjetnički obrti najbolji su pokazatelji dugovječnosti i uspješnosti ljudi i naroda, koji su zahvaljujući njima stotinama godina živjeli u skladu s prirodom, koristili njezine najbolje resurse i budućim naraštajima ostavljali dobre temelje za budućnost. Problem je što takvi obrti nisu gospodarski privlačni pa se mlađe generacije njima ne žele baviti. U cilju upozoravanja na potrebu očuvanja i razvoja starih, dijelom autohtonih hrvatskih obrta kojima prijete izumiranje, promicanja strukovnog obrazovanja za takva zanimanja te razvoja i promocije umjetničkih obrta koji njeguju dugu tradiciju u hrvatskoj povijesti. Od tradicijskih i umjetničkih obrta možemo mnogo naučiti o odnosu, o pristupu, o izvrsnosti, o ponosu obrtnika koji stoji iza svojeg rada.

Tradicijski su obrti djelatnosti kojima se proizvode različiti funkcionalni ili ukrasni predmeti. Seoski obrti bili su dio gospodarske cjeline hrvatskog sela, a njihovi izučeni ili samouki nositelji: kovači, opančari, brodari, kolari, tesari, postolari, lončari, kožari, tkalci, užari, svjećari, izrađivači glazbala, igračka i dr.

Lončarstvo je nastalo u neolitiku i jedan je od najstarijih zanata, a zbog stalne potrebe za njegovim proizvodima, nalazimo ga posvuda gdje u blizini sela ili grada ima lončarske zemlje, gline. Obuhvaća pribavljanje (kopanje) gline, oblikovanje proizvoda na lončarskom kolu (ručnom ili nožnom) te pečenje u peći. Važni su postupci izradba ocakline i sušenje proizvoda. Tesari su izrađivali različite predmete od drva: rešeta, posude, oruđa, namještaj, nastambe i dr., a zbog nekadašnje iznimne važnosti drva kao materijala proizvodili su i za narod i za društvenu elitu. Glavna su im oruđa, među ostalim, bile pile, blanjalice, brusilice, sjekire i svrdla. Košaraštvo i pletarstvo izradba je pletenih predmeta od različite pripremane građe: vrbe, slame, kukuruznoga lišća, lijeske, trave i sl. Različitim tehnikama pletenja izrađivani su: košare, koševi, košnice, metle i dr. Osnovna su oruđa pletača šilo ili manji nož i kožni prsten, a po potrebi se upotrebljavaju i turpije, bušilice i dr. Pletarstvo bi moglo biti najstarijim obrtom jer je po nalazima starije od lončarstva i pletenja tekstila. Tkalci su tkali platno i sukno od lanene, konopljine te vunene pređe koju su im obično pripremili seljaci. Za izradbu platna pređa se prvo snovala, kako bi se dobila osnova u koju će se na tkalačkom stanu upletati poprečna nit, potka, i tako istkati materijal. Tkalački su stanovi bili horizontalni ili vertikalni, a izrađivali su ih seoski majstori (tesari, kolari). Tehnike tkanja mnogobrojne su, primjerice: vezni bod, prebiranje, klječanje i dr. Opančari su pri izradbi opanaka kožu prvo štavili, zatim bojili, te na kraju krojili, dok je još bila vlažna i meka. Izrađivali su i starinske

cipele, koje su poput opanaka rađene na istom kalupu. Opanci su bili glavna obuća seljaštva u Hrvatskoj, a izvor im je već u pretpovijesnoj zaštiti stopala umatanjem u čvršću kožu te vezivanjem kožnim remenjem. Glavne su vrste u nas: s kopicom sprijeda (*remenaši, kajšari*), sa zapetkom otraga a kopicom sprijeda (*kipetnjaci, čotoši*) te opanci nalik cipelama (*svetečni, pleteni*). Užarstvo je izradba užadi od konoplje i lana za različite namjene: sputavanje stoke, sušenje rublja, vezanje sijena i dr. Užari su izrađivali i bičeve. Među obvezan alat užara pripadaju: kolovrat, kuka i stalak za pričvršćivanje niti. Nije bila rijetkost, osobito u krajevima s razvijenijim stočarstvom, da u selima bude nekoliko majstora užara. Kolari su redovito bili izučeni majstori, a obrt se nerijetko nasljeđivao unutar obitelji. Radi optimalne težine kola, pri izradbi su rabili nekoliko vrsta drva. Najzahtjevniji dio bili su kotači, a za njihovu su izradbu kombinirani, primjerice, bukva, hrast i brijest. Kolari su surađivali s drugim majstorima, npr. kovačima, te su izrađivali i druge drvene predmete, npr. drške, grablje, vile, a glavne su im alatke bile pile, tokarski stroj i šestar. Mlinari su za potrebe prehrane ljudi i stoke mljeli kukuruz, ječam, raž, pšenicu i druge žitarice. Mlinovi su bili na vodeni pogon - vjetar (pretežno na Jadranu) ili stočnu vuču (uglavnom u Slavoniji). Oni na vodeni pogon razlikovali su se po tome imaju li vodoravno ili okomito vodno kolo. Ako se mlin gradio na potoku ili rijeci, zbog ograničenja snage vode prvo se napravila drvena brana (*ustava*). Od nje je voda dovodena na vodeničko kolo, koje je okretanjem pokretalo vodoravnu osovinu, i manje kolo unutar mlina. To je kolo pokretalo mehanizam manje, okomite osovine (*vretenke, vretenice*), koja je pak izazivala okretanje mlinskih kamenova. Namještanjem razmaka između kamenova dobivala se željena, krupnija ili sitnija, meljava. Kako je izradba mlina bila skupa, nekada je mlin imao i više vlasnika, plaćenih često dijelom dobivena brašna. Mlinove su morali svi pohoditi, te su nerijetko postajali mjestima seoskoga društvenog života. Kovači se na hrvatskom selu češće javljaju od srednjeg vijeka, vjerojatno pod romanskim i germanskim utjecajem. Kovački je obrt bio ugledan i često se prenosio s oca na sina. Oruđa su kovača bila mnogobrojna i raznovrsna: čekići, kliješta, mjehovi, crtala, nakovnji i dr. Neki su od najtežih kovačkih poslova bili potkivanje konja i okivanje kola, tj. oblaganje željezom drvenih dijelova dobivenih od kolara. Radili su i lemeše, motike, čavle, ograde i sl. Krojači su šivali uglavnom gornje odjevne predmete od industrijskih materijala. Premda su sve seoske žene znale šivati, obrtnici krojači većinom su bili muškarcima. Proizvedenu robu prodavali su na sajmovima i kod kuće, a mnogi su bili udruženi u krojačku zadругu. Tzv. *narodni terzije* izrađivali su u dubrovačkoj okolini do II. svjetskog rata raskošne odjevne predmete u muškoj nošnji (prsluke i ogrtače) od skupocjene čohe, velura ili svile, s vezom od gajtana. Licitarstvo (*medičarstvo*) u hrvatske se krajeve proširilo iz istočnoalpskog područja. Licitari su izrađivali proizvode od tijesta, pića od meda (*medicu i gvirč*), te voštane predmete. Najčešći je licitarski proizvod srce, a izrađuje se s pomoću metalna ili drvena kalupa. Poznata su i *čisla*, brojanice koje završavaju križem, a izrađuju se u žutoj i ružičastoj boji od šećernoga tijesta. Najpoznatiji medičarski napitak, *gvirc*, priprema se od meda, vode i hmelja. Svijeće su se proizvodile od pčelinjega voska pomoću kalupa. *Brodarstvo* je, osim na Jadranu, bilo razvijeno i u Posavini. Proizvodi brodarstva raznoliki su: od splavi, čunova, čamac, pa do većih brodova. Štrikeri (pletači) izrađivali su odjevne predmete od vune i kostrijeti, a najcjenjeniji su bili oni iz Slavonije. Nazivi pomagala i proizvodnih postupaka upućuju na strano (austrijsko) podrijetlo toga obrta. Nakon šišanja ovaca te pranja i sušenja, dobiveno se runo raščesljavalo i prelo, a od prediva su se pletenjem izrađivali željeni predmeti. Finiji ukrasi *štrikali* su se ručno, a ostali strojevima (od njihove pojave početkom

XX. st.). Predmet se tijekom proizvodnje još šivao, valjao u mokrom postupku, čistio, glačao i sušio, a potom se prodavao najčešće na sajmu.

Cilj rada

Potaknuti djecu i mlade na promatranje značajki mikrolokacijskih datosti prostora na kojima se kulturno-povijesna baština nalazi te poticati čitanje i istraživanje sadržaja vezanih za lokalne tradicijske obrte, potaknuti ljubav prema starim zanatima, analizirati funkcionalnost predmeta, prepoznati kreativnost u oblikovanju, uvidjeti upornost i vještinu u radu, uočiti estetiku proizvoda.

Oslanjanjem na povijesni razvoj starih zanata, važnost naslijeđa, uz uvažavanje nastavnih programa ili predmetnih kurikula te poznavanja pojmova predviđenih za svako likovno područje, djeci i mladeži ponudit će se mogućnosti istraživanja i eksperimentiranja likovnim materijalom u odabranom likovnom području i tehnici. Kreativnost i interdisciplinarnost ostaju polazištem za učenje, proučavanje i istraživanje.

Likovnim postupcima unutar različitih likovnih područja njegovat će se i razvijati likovna radoznalost kojom se potiče likovno stvaralaštvo, usvajanje likovnoga jezika, razvijaju se vizualna percepcija, memorija, mašta, estetski senzibilitet, likovno kreativno mišljenje, tehnička spretnost, likovne predodžbe, osjećaj za prostorne odnose kao i za motoričku osjetljivost.

Prema zadanoj temi jasno su postavljeni zadatci: upoznavanje djece i mladeži sa značenjem pojmova: tradicijski obrti, star zanati, funkcionalnost predmeta, kreativnost, upornost, vještina, estetika proizvoda i sl. Naglašena je korelacija različitih područja: književnosti, povijesti, geografije, povijesti likovne umjetnosti, glazbe i plesa.

Potrebno je uzeti u obzir razvojne sposobnosti djece, kraj u kojemu dijete ili učenik stanuje i njegovu reinterpretaciju likovnim jezikom kroz različita likovna područja i različitim tehnikama te ih motivirati za spontanu aktivnost likovnim i kompozicijskim elementima, i naposljetku, za slobodnu ekspresiju bez opterećenja kompozicijom, proporcijom ili realnim prikazom.

UVJETI SUDJELOVANJA

- 1.** Pravo sudjelovanja na smotri imaju svi dječji vrtići i osnovne škole Primorsko-goranske županije, gimnazije, umjetničke škole, srednje strukovne škole i učenički domovi čiji učenici pohađaju navedene škole te navedeni fakulteti Primorsko-goranske županije, Akademija primijenjenih umjetnosti - Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci te Filozofski fakultet u Rijeci.
- 2.** U smotru se mogu uključiti djeca i mladež od 3 do 27 godina.
- 3.** Svaka dobna skupina ima zadani likovni problem koji likovnim jezikom treba što kreativnije riješiti zadanu temu.
- 4.** Školsku izložbu prema zadanoj temi provodi Školsko povjerenstvo u čijem je sastavu troje članova koje imenuje ravnatelj Škole. Ravnatelj se brine o regularnosti provođenja izložbe i jamči vjerodostojnost. Članovi Povjerenstva odabiru uratke prema zadanoj temi/poticaju i to **2 rada po odjelu ili 10 radova po ustanovi.**

5. Eseje i PowerPoint prezentacije učenika srednjih škola (trogodišnjih i gimnazija) treba dostaviti do **24. listopada 2023.** e-poštom na adresu: lums.spur@gmail.com
6. Odabrane likovne radove treba s odgovarajućim legendama zalijepiti na hamer-papir (100x70 cm) i dostaviti u Školu za primijenjenu umjetnost do **24. listopada 2023.**
7. Svaki dječji vrtić, OŠ, SŠ i fakultet mogu se prijaviti s najviše **2 likovna uratka po odjelu ili najviše 10 radova** (likovnih ili eseja ili prezentacija) **po radnoj organizaciji.**
8. **Skupni radovi prihvaćaju se samo za rani i predškolski uzrast.**
9. **Samo radovi koji odgovaraju propisanoj temi bit će prihvaćeni za Županijsku smotru.**
10. Svaki likovni rad, esej ili PowerPoint prezentacija sadrži sljedeće podatke:
 - svi podatci trebaju biti ispisani na računalu u fontu Calibri, veličina 14, bold.

ime i prezime djeteta /mladeži	
dob ili razred	
naziv djela	
likovna tehnika	
mentor	
e-pošta mentora	
naziv ustanove	

11. Županijsko će povjerenstvo odabrati najbolje generacijske radove iz vrtića po dobnim skupinama, iz osnovnih i srednjih škola po razredima te za studente po godini studija.
12. **Rad u likovnim radionicama za sve dobne skupine počinje u subotu 28. listopada 2023. u Školi za primijenjenu umjetnost u Rijeci od 9:30 i traje do 12:30, osim za predškolski odgoj, njima radionice traju od 10.00 do 12.00 sati.** Mentori su renomirani likovni pedagozi i likovni umjetnici. Tema će svim sudionicima biti zajednička. Djecu i mladež treba prijaviti **najkasnije do 25. listopada 2023. godine** na adresu e-pošte lums.spur@gmail.com
 Za uspješnu realizaciju radionice predškolskoga uzrasta potrebno je uključiti iz svakoga Centra najviše troje djece starije skupine koji pokazuju senzibilitet za likovno izražavanje i jednu odgojiteljicu u pratnji koja ih poznaje ili roditelja (što je izuzetno bitno zbog komunikacije s nepoznatim mentorom). Za osnovnoškolski uzrast potrebno je odabrati predstavnike škole: jednoga učenika iz razredne nastave i dva

učenika iz viših razreda koji pokazuju senzibilitet za likovno izražavanje. Srednje škole na natjecanje šalju tri predstavnika Škole. Studenti se samostalno prijavljuju na natjecanje.

13. Za tematsko stručno predavanje ili prezentacijom procesa istraživanja i realizacije obrađene likovne teme s djecom i mladeži prijaviti se mogu: odgojitelji, učitelji/učiteljice, likovni pedagozi, profesori stručnih likovnih predmeta, povjesničari likovne umjetnosti.

Zadatci organizatora

1. Organizator će zaprimiti likovne radove djece i mladeži.
2. Svi se pristigli radovi moraju numerirati; broj rada mora biti vidljiv uz rad pri vrednovanju i odabiru likovnih radova.
3. Organizator će zbog vrednovanja pripremiti određen broj tablica za Županijsko povjerenstvo: tablično prikazan broj rada, naziv škole, ime i prezime učenika, ime i prezime jednoga profesor-mentora.
4. Organizator će tiskati katalog namijenjen izložbi.
5. Tiskat će pohvalnice za osvojeno mjesto, zahvalnice za sudjelovanje na smotri svim nastavnicima, mentorima, voditeljima, učenicima, vrtićima, školama i fakultetima čiji su radovi uvršteni u izložbu, članovima Županijskoga povjerenstva, školi domaćinu i sponzorima.
6. Organizator će svim članovima Županijskoga povjerenstva na vrijeme poslati pozive za odabir radova poštujući sve zadane rokove.
7. Organizator će organizirati izložbu likovnih radova u Galeriji Juraj Klović.
8. Organizator će stručna predavanja organizirati u prostorima Dječje kuće.
9. Organizator će nakon završetka smotre 20. studenog u *online* formatu prikazati sve segmente ovogodišnje smotre na www.spur.hr
10. Zadaća je organizatora očuvati dosadašnju profesionalnu razinu rada i postignuća na području stvaralaštva i važnost suvremenoga pristupa u stjecanju likovnoga obrazovanja.

Zadatci povjerenstva

- 1) Koordinator Županijskoga povjerenstva saziva sve sastanke članova povjerenstva vezanih za dogovor za smotru/izložbu i druge aktualne pojedinosti.
- 2) Županijsko povjerenstvo odabire radove za smotru prema elementima vrednovanja koje određuje stručni predstavnik.
- 3) Županijsko povjerenstvo odabire učenike kojima dodjeljuje pohvalnice za pristigle najuspješnije radove na zadanu temu (4 pohvalnice za djecu rane i predškolske dobi, 4 pohvalnice za učenike razredne nastave, 4 pohvalnice za učenike od 5. do 8. razreda, 4 pohvalnice za srednjoškolski uzrast i 4 pohvalnice za studente).
- 4) Na temelju rada u likovnim radionicama Županijsko povjerenstvo odabire likovne radove po dobnim skupinama te unutar skupine dodjeljuje pohvalnice za tri najuspješnija likovna rada.
- 5) Mentorima najuspješnije djece, učenika i studenata Županijsko povjerenstvo dodjeljuje zahvalnice.
- 6) Vrednovanje će se provoditi po sljedećim ishodima:
 - a) Stvaralaštvo i produktivnost
 - b) Doživljaj i kritički stav
 - c) Umjetnost u kontekstu

Mentori učenika koji sudjeluju u smotri ne mogu biti članovi prosudbenih povjerenstava i povjerenstva za odabir zadataka.

ČLANOVI ŽUPANIJSKOGA POVJERENSTVA SMOTRE – IZLOŽBE

1. Jolanda Todorović, povjesničarka umjetnosti
2. Milica Đilas, povjesničarka umjetnosti i muzejska pedagoginja
3. Laura Herceg, mag. educ. art., Škola za primijenjenu umjetnost u Rijeci

Škola za primijenjenu umjetnost u Rijeci i Primorsko-goranska županija skrbe za organizaciju i provedbu smotre LUMS 2023.

A. Stvaralaštvo i produktivnost		
Odgojni ishod	Razrada ishoda	Odgojni ishodi na razini usvojenosti
Dijete prepoznaje primijenjenu umjetnost kao način komunikacije i odgovara na različite poticaje likovnim izražavanjem.	Dijete odgovara likovnim i vizualnim izražavanjem na razne vrste poticaja: – iskustvo usmjerenog opažanja – doživljaj temeljen na osjećajima, iskustvu, mislima i informacijama.	Dijete se izražava putem kreativne igre, pomoću likovnog jezika.
Dijete u stvaralačkom procesu i izražavanju koristi likovni jezik tako da kreće od doživljaja cjeline <i>Ljubav prema poslu – stari zanati</i> . Obvezni likovni pojmovi: točka, crta, dugine boje, mrlja, hrapava i glatka površina. Odnosi: veće, manje. Dijete odgovara likovnim izražavanjem na razne vrste poticaja, sadržaji iz svakodnevnog života i neposredne okoline (informacije).		
2. Doživljaj i kritički stav		
Odgojni ishod	Razrada ishoda	Odgojni ishod na razini usvojenosti
Dijete uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad i radove druge djece te opisuje svoj rad i vlastiti stvaralački doživljaj.	Dijete opisuje i uspoređuje likovne radove prema kriterijima: osobnog doživljaja, likovnih materijala, tehnika, prikaza teme ili motiva i uloženog truda. Dijete prepoznaje osobno zadovoljstvo u stvaralačkom procesu.	Dijete opisuje vlastiti doživljaj stvaranja, opisuje i uspoređuje svoj likovni rad i radove druge djece prepoznajući upotrebu likovnih materijala, prikaza teme ili motiva i izražene ideje.
Dijete potičemo da opisuje osobno zadovoljstvo u stvaralačkom procesu: u rasponu od zadovoljstva zbog sudjelovanja sve do trenutnog zadovoljstva aktivnošću do potpunog uživanja u aktivnost.		
3. Umjetnost u kontekstu		
Odgojni ishod	Razrada ishoda	Odgojni ishod na razini usvojenosti
Dijete prepoznaje i u likovnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline s aktivnostima, sadržajima i namjenama koji se u njoj odvijaju.	Kreativnim igrama u prostoru te likovno i vizualno izražavanje dijete prepoznaje i opisuje jednostavne vizualne znakove i poruke u svojoj okolini i oblikuje jednostavnu vizualnu poruku.	Dijete razlikuje značajke i namjenu prostora, uporabnih predmeta i vizualnih znakova u svojoj okolini; uočeno interpretira u vlastitom likovnom ili vizualnom radu.
Kreativnom igrom i likovnim izražavanjem dijete istražuje, prepoznaje i interpretira zadani likovni problem. Posjet obrtnoj radionici u bližem okružju, razgovor s obrtnikom i analiza proizvoda.		

RAZREDNA NASTAVA ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI

A. Stvaralaštvo i produktivnost		
Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti
Učenik demonstrira poznavanje osobitosti različitih likovnih materijala i postupaka pri likovnom izražavanju.	Učenik primjećuje osobitosti likovnih materijala i postupaka te ih primjenjuje u likovnom izražavanju.	Učenik upotrebljava likovne materijale i postupke radi izrade svog likovnog rada.
Učenik koristi neke od predloženih likovnih materijala i tehnika: crtačkih, slikarskih i prostorno-plastičnih za prikaz zadane teme: Autohtonost starih zanata temelj su za budućnost.		
Naglasak je na upoznavanju tehnika i postupaka kojima se razvijaju fine motoričke vještine (preciznost, usredotočenost, koordinacija prstiju i očiju, sitni pokreti). Učitelj potiče učenika na korištenje što većeg broja tehnika i postupaka te na istraživanje njihovih mogućnosti. Vrednuje se učenikov osobni napredak pri korištenju određene tehnike i razvoju finih motoričkih vještina.		
2. Doživljaj i kritički stav		
Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti
Učenik razlikuje likovno i vizualno primijenjeno djelo te prepoznaje osobni doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela.	Učenik povezuje djelo s vlastitim iskustvom i opisuje osobni doživljaj djela. Učenik opisuje: materijale i postupke, likovne elemente i kompozicijska načela, tematski sadržaj djela (motiv, teme, asocijacije).	Učenik prepoznaje osnovne tematske, likovne i/ili vizualne sadržaje (likovni jezik, materijali, primjeri iz okoline) stvarajući poveznice s osobnim doživljajem.
Učenik prepoznaje različite oblike likovnih i vizualnih primijenjenih uradaka: lončarskih, užarskih, svjećarskih, kovačkih, opančarskih, tesarskih, kožarskih, bačvarskih, tkalačkih, ... U cilju upozoravanja na potrebu očuvanja i razvoja starih, dijelom autohtonih hrvatskih obrta.		
Učenik može upoznavati i istraživati stare obrte stvaralačkim zadacima i/ili usmenim opisivanjem na početku, tijekom i na kraju stvaralačkog procesa.		
3. Umjetnost u kontekstu		
Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti
Učenik povezuje neki aspekt	Učenik povezuje neki od	Učenik povezuje vizualni i likovni te tematski

starog zanata s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.	aspekata starih zanata (likovni, vizualni i tematski sadržaj) s iskustvom iz svakodnevnog života i svoje okoline.	sadržaj obrađenog starog zanata s iskustvom iz svakodnevnog života; razlikuje područja umjetničkog izražavanja, vrsta zanimanja, kulturno umjetničkih događanja, institucija i spomenika koje poznaje iz vlastitog iskustva.
Učenik na konkretnim primjerima iz svakodnevnog života i svoje okoline prepoznaje i imenuje njemu bliske sadržaje kao produkt likovnog i vizualnog izražavanja.		
Ovaj ishod može se realizirati i izvanškolskim aktivnostima u suradnji s obrtničkim udrugama i institucijama.		

Od 5. do 8. RAZRED OŠ ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI

A. Stvaralaštvo i produktivnost		
Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti
Učenik istražuje i interpretira različite sadržaje oblikujući ideje koje izražava služeći se likovnim i vizualnim jezikom.	Učenik u stvaralačkome procesu i izražavanju: koristi likovni jezik (obvezni pojmovi likovnog jezika i oni za koje učitelj smatra da mu mogu pomoći pri realizaciji ideje u datom zadatku), producira više ideja te odabire najbolju ideju (osnovna misao rada, poruka) i prenosi je u likovni izraz	Učenik stvara više ideja i odabire jednu koju prenosi u likovni rad; prepoznaje određene aktivnosti koje treba poduzeti da bi došao do rješenja.
Učenik likovnim i vizualnim stvaranjem istražuje, interpretira i izražava različite ideje i sadržaje: osobni sadržaji (osjećaji, misli, iskustva, stavovi i vrijednosti), sadržaji likovne umjetnosti te sadržaji/izrazi drugih umjetničkih područja. Od tradicijskih i umjetničkih obrta učenici mogu mnogo naučiti o odnosu, o pristupu, o izvrsnosti, o ponosu obrtnika koji stoji iza svojeg rada.		
Učenik upoznaje i druge likovne pojmove ako učitelj smatra da mu mogu pomoći u realizaciji ideje u određenome zadatku.		
2. Doživljaj i kritički stav		
Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti
Učenik raspravlja o odabranom starom zanatu povezujući osobni doživljaj, likovni jezik i tematski	Učenik opisuje osobni doživljaj odabranog zanata i povezuje ga s vlastitim osjećajima, iskustvom, mislima i stavovima.	Učenik opisuje veći broj detalja i karakteristika tematskih i likovno/vizualnih sadržaja (likovni jezik, materijali, primjeri iz okoline) stvarajući

sadržaj djela u cjelinu.	Učenik raspravlja o odabranom zanatu kao cjelini: opaža i istražuje povezanost materijala, postupaka, likovnog jezika, odnosa forme i sadržaja (prikaz motiva, teme, poruke, asocijacije te načina kako su izražene).	poveznice s osobnim doživljajem.
Učenici su potaknuti da u neposrednome susretu s različitim tradicijskim zanatima prikupljaju i bilježe podatke (pisane i vizualne bilješke) koji se odnose na istraživani sadržaj te se njima kasnije služe u vlastitome radu.		
3. Umjetnost u kontekstu		
Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti
Učenik objašnjava i u likovnom ili vizualnom radu interpretira kako je oblikovanje vizualne okoline povezano s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.	Likovnim izražavanjem učenik: uočava kako prirodni okoliš određuje materijale i oblike, uspoređuje ulogu materijala i konstrukcije u oblikovanju 2D i 3D prostora.	Učenik uočava i interpretira načine kojima čovjek prilagođava životni prostor svojim potrebama i prirodnomu okolišu; uporabom različitih materijala, uspoređuje različite likovne odnose te ih koristi u vlastitom radu djelomično postižući jasnoću poruke i preglednost sadržaja.
Učenik istražuje likovne primjere te ih uspoređuje s njemu dostupnim primjerima i iskustvima iz svakodnevnog života. Osloncem na povijesne, kulturne različitosti i povezanosti, učenici promišljaju o različitosti obrta u njihovom kraju.		

SREDNJA ŠKOLA - GIMNAZIJA ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI

A. Stvaralaštvo i produktivnost		
Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti
Učenik istražuje odabrani problem u sklopu teme: Redizajn tradicijskih i umjetničkih obrta (funkcionalnost, kreativnost, upornost, vještina, estetika)	Učenik istražuje proučavajući dostupnu literaturu, odabire relevantne podatke i oblikuje ih u smislen i argumentiran sadržaj te biraju odgovarajuće likovne primjere; učenik prezentira rezultate istraživanja u PowerPoint prezentaciji.	Učenik odabire i primjenjuje relevantne podatke, smješta ih u kontekst i povezuje u smislenu cjelinu te prezentira/izvodi vizualno rješenje pazeći na likovnost izvedbe.
2. Doživljaj i kritički stav		

Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti
Učenik objašnjava važnost i društvenu odgovornost očuvanja nacionalne baštine koja se uklapa u zadanu temu.	Učenik kritički vrednuje odnos pojedinca i društva, predlaže vlastita rješenja prezentacije i promidžbe pojedinih djela nacionalne umjetničke baštine.	Učenik objašnjava stilska obilježja odabranog primjera nacionalne baštine.
Preporučuje se, kada je to moguće, primjere lokalne/nacionalne baštine obraditi na samome lokalitetu ili u prostoru u kojemu se čuvaju (u sklopu projektne nastave, terenske nastave i sl.). Posjet lokalnim obrtnicima i uvid u proces proizvodnje.		
3. Umjetnost u kontekstu		
Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti
Učenik prosuđuje međuodnos konteksta i primijenjene umjetnosti/stila.	Učenik razmatra utjecaj društvenoga konteksta na odabir teme, sadržaja i motiva primijenjene umjetnosti, učenik objašnjava utjecaj umjetničkoga konteksta na promjenu pristupa formi.	Učenik samostalno donosi pretpostavke o utjecaju pojedinoga konteksta na primijenjeni rad/stil.

SREDNJA ŠKOLA - TROGODIŠNJA ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI

A. Stvaralaštvo i produktivnost		
Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti
Učenik istražuje odabrani problem te prezentira/izlaže rezultat istraživanja praktičnim radom u odabranome mediju.	Učenik u skupini provodi istraživanje u sklopu teme, prezentira rezultate istraživanja u odabranome mediju.	Učenik odabire i primjenjuje relevantne podatke, smješta ih u kontekst i povezuje u cjelinu te izvodi vizualno rješenje u odabranome mediju.
2. Doživljaj i kritički stav		
Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti
Učenik kritički prosuđuje obrađenu temu: Redizajn tradicijskih i umjetničkih obrta (funkcionalnost, kreativnost, upornost, vještina, estetika) na temelju prethodnog	Učenik aktivno sudjeluje u metodičkim aktivnostima, piše esej u kojem izražava kritički stav o obrađenoj temi.	Učenik piše esej služeći se likovnom terminologijom.

istraživanja.		
Potrebno je osigurati učeniku neposredno iskustvo istraživane teme, poticati aktivno sudjelovanje u različitim oblicima izvanučioničke nastave osmišljenim nizom aktivnosti.		
3. Umjetnost u kontekstu		
Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti
Učenik prosuđuje međuodnos konteksta i primjenjenog djela/stila.	Učenik objašnjava utjecaj prirode i društvenih okolnosti na formiranje stilskih obilježja na odabranim primjerima.	Učenik donosi pretpostavke o utjecaju pojedinoga konteksta na primjenjeno djelo/stil.
Aktivnosti i sadržaji teme Redizajn tradicijskih i umjetničkih obrta (<i>funkcionalnost, kreativnost, upornost, vještina, estetika</i>) ostvaruju se istraživanjem primjenjenih djela unutar povijesnoga, društvenoga, klimatsko-geografskoga i umjetničkoga konteksta koji se odražavaju na njegovo oblikovanje.		

SREDNJA ŠKOLA - UMJETNIČKA I ČETVEROGODIŠNJE ŠKOLE S UMJETNIČKIM PROGRAMIMA
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI

A. Stvaralaštvo i produktivnost		
Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti
Učenik istražuje odabrani problem u sklopu teme: Redizajn tradicijskih i umjetničkih obrta (funkcionalnost, kreativnost, upornost, vještina, estetika) te prezentira rezultat istraživanja praktičnim radom u odabranome mediju.	Učenik provodi istraživanje u sklopu teme, odabire relevantne podatke i oblikuje ih u odgovarajućem likovnom području i tehnicu.	Učenik odabire i primjenjuje relevantne podatke te prezentira vizualno rješenje pazeći na likovnost izvedbe u odabranome mediju.
2. Doživljaj i kritički stav		
Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti
Učenik raspravlja o zadanoj temi i utjecaju kulta, vjere, duhovnosti, filozofije, znanosti i tehnologije na primijenjeno stvaralaštvo te argumentira vlastiti kritički stav.	Učenik raspravlja o međusobnom utjecaju znanosti, tehnologije i umjetnosti, učenik raspravlja o funkcionalnoj i estetskoj ulozi tradicijskih umjetničkih obrta.	Učenik iznosi stav o utjecaju kulta, vjere, duhovnosti, filozofije, znanosti i tehnologije na primijenjeno stvaralaštvo koristeći se argumentima temeljenim na razumijevanju teme.

3. Umjetnost u kontekstu		
Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti
Učenik prosuđuje međuodnos konteksta i primijenjenoga djela/stila.	Učenik objašnjava kako na zadanu temu utječu kult, vjere, duhovnost, filozofije, znanosti i tehnologije na primijenjeno stvaralaštvo te argumentira vlastiti kritički stav u svom likovnom radu.	Učenik povezuje temu s odgovarajućim stilom i razdobljem te tumači utjecaj pojedinoga konteksta na primijenjeno likovno djelo/stil.
<p>Aktivnosti i sadržaji teme Redizajn tradicijskih i umjetničkih obrta ostvaruju se istraživanjem primijenjenoga djela unutar povijesnoga, društvenog i umjetničkoga konteksta koji se odražavaju na njegovo oblikovanje. Stari obrti su poticaj za upoznavanje kulturne baštine i redizajniranja iste (s odrazima aktualnih ljudskih aktivnosti), svijeta oko nas i onog u nama.</p>		

LIKOVNA AKADEMIJA ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI

A. Stvaralaštvo i produktivnost		
Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti
Student reinterpreтира ideju primijenjenoga djela izražavajući se u odabranome mediju.	U sklopu teme: Redizajn tradicijskih i umjetničkih obrta (funkcionalnost, kreativnost, upornost, vještina, estetika) student analizira likovne metode i postupke kojima se prenose i ističu poruke odabranoga primijenjenoga djela te izvodi vlastitu likovnu reinterpretaciju.	Student oponaša stvaralački proces izvedeći analize primijenjenoga djela u odabranom likovnom području.
2. Doživljaj i kritički stav		
Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti
Student procjenjuje važnost i društvenu odgovornost očuvanja nacionalne kulturne/primijenjene baštine koja se uklapa u temu starih zanata.	Student raspravlja kako su pojedini obrtnici i primijenjena djela utjecali na daljnji tijek umjetničkoga stvaralaštva obrađene teme, kritički prosuđuje promidžbenu i gospodarsku ulogu te predlaže vlastita rješenja prezentacije i svog likovnog uratka.	Student prepoznaje stilska obilježja i značaj pojedinih primjera nacionalne baštine u širem društvenom kontekstu.

3. Umjetnost u kontekstu		
Odgojno-obrazovni ishod	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti
<p>Student prosuđuje međuodnos konteksta i primijenjenoga djela/stila.</p> <p>Redizajn tradicijskih i umjetničkih obrta (funkcionalnost, kreativnost, upornost, vještina, estetika) može odrediti cilj likovnog modernog preoblikovanja starih zanata u izazovan umjetnički izričaj.</p>	<p>U sklopu navedene teme student objašnjava i uspoređuje propagandnu ulogu primijenjene umjetnosti u različitim društvima, objašnjava na koji način primijenjena djela zrcale ili kritiziraju vrijednosti, ideje i uvjerenja vremena u kojemu su nastala (primijenjena umjetnost kao društveni komentar).</p>	<p>Student povezuje vlastiti likovni uradak s određenim stilom i razdobljem te tumači utjecaj društveno-povijesnog konteksta na likovni rad.</p>